

Nr 19

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i förordningen den 25 maj 1951 (nr 286) med vissa bestämmelser till motverkande av svinsjukdomar; given Stockholms slott den 30 december 1959.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändring i förordningen den 25 maj 1951 (nr 286) med vissa bestämmelser till motverkande av svinsjukdomar.

GUSTAF ADOLF

Gösta Netzen

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen hemställes om bemyndigande för Kungl. Maj:t att på framställning av hushållningssällskap förordna, att inom sällskapetets område eller del därav försäljning av dräktigt svin må ske endast under vissa förutsättningar, nämligen att djuret antingen tillhör besättning, för vilken gäller friskförklarad som avses i 1 § förordningen den 25 maj 1951 (nr 286) med vissa bestämmelser till motverkande av svinsjukdomar, eller förvärvats från friskförklarad besättning och inte därefter sammanförts med djur som tillhör eller förvärvats från ej friskförklarad besättning. Där nu angivna förutsättningar saknas, skall dock finnas möjlighet att utverka veterinärstyrelsens tillstånd till överlåtelsen.

Förslag

till

förordning om ändring i förordningen den 25 maj 1951 (nr 286) med vissa bestämmelser till motverkande av svinsjukdomar

Härigenom förordnas, att 3 och 4 §§ förordningen den 25 maj 1951 med vissa bestämmelser till motverkande av svinsjukdomar skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att till förordningen skall fogas en ny paragraf, betecknad 5 §, av nedan angiven lydelse.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.

Därest smittsamma svinsjukdomar, å vilka epizootilagens bestämmelser ej äro tillämpliga, icke förekomma inom *visst län eller del därav* eller sådana sjukdomar där ha allenast synnerligen ringa utbredning, må Kungl. Maj:t förordna att området skall utgöra skyddat område. Har sådant förordnande meddelats, må svin icke införas till området, med mindre de i 2 § första stycket angivna villkoren för försäljning under där avsedd beteckning äro uppfyllda. Närmare bestämmelser rörande villkoren för införseln meddelas av veterinärstyrelsen, som ock må medgiva undantag från införselbudet, om särskilda skäl äro därtill.

Därest smittsamma svinsjukdomar, å vilka epizootilagens bestämmelser ej äro tillämpliga, icke förekomma inom *viss del av riket* eller sådana sjukdomar där ha allenast synnerligen ringa utbredning, må Kungl. Maj:t förordna att området skall utgöra skyddat område. Har sådant förordnande meddelats, må svin icke införas till området med mindre de i 2 § första stycket angivna villkoren för försäljning under där avsedd beteckning äro uppfyllda. Närmare bestämmelser rörande villkoren för införseln meddelas av veterinärstyrelsen, som ock må medgiva undantag från införselbudet, om särskilda skäl äro därtill.

Utän hinder — — — — — sådant område.

4 §.

Förseelse mot 2 eller 3 § straffas med dagsböter. Böterna tillfalla kronan.

På framställning av hushållnings-sällskap äger Kungl. Maj:t förordna att inom sällskapet område eller del därav dräktigt svin ej må säljas med mindre antingen de i 2 § första stycket angivna villkoren för försäljning under där avsedd beteckning äro uppfyllda eller veterinärstyrelsen meddelat tillstånd till överlåtelsen.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

5 §.

(5 § saknas; jfr dock 4 § här ovan.) Föarseelse mot 2 eller 3 § eller mot förordnande som sägs i 4 § straffas med dagsböter.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1960.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 december 1959.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Efter gemensam beredning med chefen för handelsdepartementet anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Netzén, fråga om *ändring i förordningen den 25 maj 1951 (nr 286) med vissa bestämmelser till motverkande av svinsjukdomar*. Föredraganden anför följande.

Gällande bestämmelser

Har hushållningssällskap anordnat kontroll av hälsotillståndet i svinbesättningar, äger veterinärstyrelsen, om den finner formerna för kontrollen betryggande, medge att veterinär som handhar kontrollen må meddela friskförklaring för ansluten besättning. Friskförklaring skall ha begränsad giltighetstid och skall genast återkallas, om tecken på sjukdom yppas i besättningen (1 § i ovannämnda förordning).

Svin må inte utbjudas till försäljning eller säljas under beteckning som anger eller ger sken av att djuret är fritt från sjukdom eller härrör från frisk besättning, med mindre friskförklaring gäller för den besättning djuret tillhör eller djuret förvärvats från friskförklarad besättning och ej därefter sammanförts med djur, som tillhör eller förvärvats från icke friskförklarad besättning (2 § första stycket).

Om vissa smittsamma svinsjukdomar är sällsynta inom visst län eller del därav, kan området förklaras för skyddat område, med verkan att i regel dit inte får införas andra svin än sådana som härrör från friskförklarad besättning (3 § första stycket).

Framställning om nya bestämmelser

Med anledning av en till lantbruksstyrelsen inkommen framställning från Kristianstads läns hushållningssällskap anförde *lantbruksstyrelsen* och *veterinärstyrelsen* i gemensam skrivelse, som inkom till jordbruksdepartementet den 6 augusti 1959, bl. a. följande.

I författningar, som rör frivilligt bekämpande av husdjursjukdomar, har i allmänhet stadgats under vilka förhållanden ett djur må försäljas såsom friskt. Sådan bestämmelse har gällt beträffande tuberkulos och kastsjuka samt gäller beträffande hönstypus och svinsjukdomar. Genom preciserade villkor för djurens friskförklaring tillförsäkras köpare, som önskar friska djur, största möjliga garanti i fråga om djurens hälsotillstånd. Direkt förbud har emellertid i vårt land aldrig förelegat för en djurägare att försälja okontrollerade djur eller djur angripna av sjukdom på vilken epizootilagen inte äger tillämpning. Genom propaganda och upplysningsverksamhet kan köparna påverkas i viss utsträckning. Synnerligen väl lyckades detta i samband med bekämpandet av tuberkulos och kastsjuka hos nötkreaturen. Svin och höns synes däremot alltjämt kunna säljas i mycket betydande utsträckning utan att hälsotillståndet efterfrågas. Det torde ligga i öppen dag att utrotandet av de sjukdomar, som är föremål för bekämpningsåtgärder, avsevärt skulle påskyndas, därest tillförseln kunde begränsas till friska djur.

Det vore uppenbarligen synnerligen förmånligt, därest krav ur såväl avl- som hälsosynpunkt kunde uppställas icke blott som nu för galtar utan även för hondjur som försäljes till bruksbesättningar för avelsändamål. Sålunda vore det önskvärt bland annat, att säljarens besättning vore underkastad suggkontroll enligt bestämmelserna i 14—17 §§ kungörelsen den 16 maj 1958 (nr 244) om stambokföring och kontroll av avelssvin. Bestämmelser av dylik innebörd skulle emellertid medföra ett så omfattande kontrollarbete att ämbetsverken icke anser sig kunna framlägga förslag härutinnan. Däremot finner ämbetsverken det vara en rimlig fordran på den djurägare, som försäljer suggor och gylltor för avelsändamål, att han har sin besättning ansluten till hälsokontroll och friskförklarad enligt 1951 års förordning med vissa bestämmelser till motverkande av svinsjukdomar. Såvida ett stadgande i ämnet utformas på så sätt, att det vid lämplig tidpunkt kan sättas i kraft inom ett begränsat område, torde enskilda djurägare icke bli åsamkade allvarligt intrång i deras näring. En bestämmelse i ämnet synes böra innefatta bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela beslut efter framställning från veterinärstyrelsen och lantbruksstyrelsen, vilka bör ha hört vederbörande hushållningssällskap. Stadgandet synes lämpligen kunna införas som en särskild paragraf i 1951 års förordning.

I anslutning härtill föreslog ämbetsverken en bestämmelse av följande lydelse:

»Kungl. Maj:t äger förordna, att inom visst område svin över viss ålder icke må försäljas till avel, med mindre de överlåtas från besättning, för vilken friskförklaring enligt 1 § är gällande. Framställning härom må göras av veterinärstyrelsen och lantbruksstyrelsen gemensamt efter hörande av vederbörande hushållningssällskap.»

Till belysning av skillnaden mellan å ena sidan område, inom vilket den föreslagna bestämmelsen kan komma att bli tillämplig, och å andra sidan sådant skyddsområde, som avses i 3 §, framhöll ämbetsverken att, medan 3 § i första hand ville skydda underskottsområden mot ur svinhälsosynpunkt olämplig import, den nu föreslagna bestämmelsen främst tager sikte på handeln inom områden där produktionen av suggor och gylltor för avel täcker eller överstiger det egna rekryteringsbehovet.

I sin skrivelse hemställde de båda ämbetsverken även att uttrycket »inom visst län eller del därav» i 3 § första stycket måtte i förtydligande syfte

utbytas mot »inom viss del av riket». Som motivering framhölls att två eller flera län eller delar därav kunde finnas lämpligen böra utgöra ett skyddsområde tillsammans.

Yttranden

Yttranden i ärendet har avgivits av kommerskollegium (efter hörande av handelskamrarna i Stockholm, Malmö och Norrköping), statens jordbruksnämnd, svinkontrollnämnden, Sveriges lantbruksförbund (efter samråd med bl. a. Sveriges slakteriförbund), Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF) samt Svenska svinavelsföreningen. *Kommerskollegium* förklarade sig inte ha anledning att motsätta sig förslaget men framhöll bl. a. följande.

Förslaget skiljer inte mellan yrkesmässig överlåtelse och tillfällig sådan. Detta innebär att t. ex. en jordbrukare inom område, beträffande vilket Kungl. Maj:t meddelat förordnande av föreslagen innebörd, vid straffansvar är förhindrad att försälja en gylta från sin ej friskförklarade besättning till en granne, även om denne är villig att köpa gyltan med vetskap om att den ej tillhör sådan besättning.

Vidare kan svårigheter uppstå när det gäller övervakning av den föreslagna bestämmelsens efterlevnad. Det torde inte vara ovanligt att gyltor, avsedda för slakt, av köparen i stället användes för avel. Denna omständighet kan leda till att en säljare, som i verkligheten avyttrat en gylta för avel, söker freda sig mot straffpåföljd genom att påstå att gyltan sålts för slakt. Det kan då bli svårt för åklagaren att visa motsatsen.

Vid en jämförelse med 2 § i förordningen framkommer att en ambulande grishandlare, som samtidigt saluför avelssvin och slaktsvin, i praktiken blir nödsakad tillse att även den senare gruppen härrör från friskförklarade besättningar. I annat fall kommer sammanförandet av de båda grupperna att jämlikt 2 § medföra att avelssvin inte får säljas under beteckningen friskförklarade och följaktligen på grund av det förordade tilläggsstadgandet över huvud inte till avel.

Jordbruksnämnden anförde följande.

Den frivilliga bekämpningen av svinsjukdomarna genom hälsokontroll i hushållningssällskapens regi har under senare år fått en allt större utbredning. Det torde också finnas berättigad anledning att förvänta, att anslutningen till hälsokontrollen, icke minst på grund av slakteriorganisationens positiva inställning till denna, kommer att ytterligare öka. Mot bakgrunden härav kan det förefalla tveksamt, om tvingande bestämmelser bör tillgripas som ett led i bekämpningsåtgärderna. Såsom de båda ämbetsverken emellertid själva framhållit i sin skrivelse skulle svinsjukdomarnas utrotande avsevärt påskyndas, därest handeln med avelsdjur kunde begränsas till endast friska djur. De fördelar, som sålunda otvivelaktigt står att vinna genom förbudsbestämmelser på området, är emellertid förknippade med vissa olägenheter. Sådana bestämmelser innebär ett intrång i den enskilde jordbrukarens möjlighet att bedriva handel med egna produkter. Man måste också räkna med svårigheter att kontrollera efterlevnaden av bestämmelserna. Detta gäller särskilt den handel, som förekommer jordbrukare emellan. Inom områden, där det frivilliga bekämpningsarbetet nått en relativt stor anslutning bland jordbrukarna, blir dock dessa olägenheter av mindre betydelse. Jordbruksnämnden, som förutsätter att de föreslagna bestämmel-

serna i huvudsak endast skulle komma att tillämpas inom sådana områden, anser sig med hänsyn härtill böra tillstyrka det framlagda förslaget.

Sveriges lantbruksförbund framhöll värdet av den föreslagna bestämmelsen samt tillade, att genom en under senare år tilltagande försäljning av gyltor från stora och ej hälsokontrollerade besättningar, där riskerna för smittspridning är större än vid försäljning från liten besättning, ifrågavarande problem blivit av allt allvarigare karaktär. RLF biträdde förslaget under förutsättning att hälsokontrollen inom aktuella områden hade sådana resurser, att kontrollen kunde bli effektiv och genomföras utan olägenheter för djurägarna. RLF fann det därför nödvändigt att låta vederbörande hushållningssällskap med dess kännedom om de lokala förhållandena få ett avgörande inflytande på frågan om utverkande av förordnande enligt den föreslagna bestämmelsen.

I övriga yttranden lämnades förslaget utan erinran.

Departementschefen

Såsom framgår av utredningen förekommer i betydande omfattning att avelssvin försäljes utan att säljare och köpare fäster närmare avseende vid djurens hälsotillstånd. Detta kan uppenbarligen innebära ett allvarligt hinder för ansträngningarna att motverka svinsjukdomarna. Av den anledningen har lantbruksstyrelsen och veterinärstyrelsen gemensamt föreslagit en bestämmelse av innebörd att Kungl. Maj:t skall äga meddela lokala förbud mot försäljning för avelsändamål av svin som inte härrör från friskförklarad besättning. Bortsett från några detaljerinringar har förslaget lämnats utan erinran av hörda myndigheter och organisationer. Även jag finner det motiverat att införa en bestämmelse av i huvudsak den innebörd de båda ämbetsverken föreslagit.

Mot den föreslagna bestämmelsen har anmärkts att dess efterlevnad kunde bli svår att övervaka. Särskilt kunde det bli svårt att överbevisa en illöjal säljare om att försäljningen verkligen skett för avelsändamål. Ur denna synpunkt vore det en given fördel, om bestämmelsen, i stället för att avse varje försäljning för dylikt ändamål, kunde begränsas till att gälla försäljning av dräktigt svin. Enligt vad jag under hand inhämtat hos de förslagsställande ämbetsverken har också med förslaget närmast åsyftats sådana överlåtelse. Någon olägenhet av att på angivet sätt begränsa bestämmelsens räckvidd ansågs knappast behöva uppkomma i praktiken. Jag vill därför förorda att föreskriften utformas i enlighet härmed.

Även i ett annat avseende anser jag den föreslagna bestämmelsen tarva en viss uppmjukning. Säkerligen kan förekomma enskilda fall där en försäljning skäligen bör tillåtas fastän friskförklaring inte föreligger. Enligt min mening bör veterinärstyrelsen bemyndigas att i sådana fall meddela tillstånd till försäljningen.

Såsom framhållits i ett yttrande bör vederbörande hushållningssällskap få avgörande inflytande på frågan om utverkande av förbud enligt den före-

slagna bestämmelsen. Det synes därför lämpligen böra föreskrivas att sådant förbud må meddelas endast på framställning av hushållningssällskapet. Att lantbruksstyrelsen och veterinärstyrelsen kommer att höras i ärendet ligger i sakens natur.

I enlighet med det anförda har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till *förordning om ändring i förordningen den 25 maj 1951 (nr 286) med vissa bestämmelser till motverkande av svinsjukdomar*. Därvid har också, i enlighet med hemställan av lantbruksstyrelsen och veterinärstyrelsen, skett ett förtydligande av 3 § första stycket i 1951 års förordning. De nya bestämmelserna torde böra träda i kraft den 1 juli 1960.

Föredraganden hemställer härefter att departementsförslaget måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

G. Lüzell